

Staatstoezicht op de Mijnen
Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 24037 2490 AA Den Haag

De staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
dr. J.A. Vijlbrief
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Staatstoezicht op de Mijnen

Bezoekadres

Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag

Postadres

Postbus 24037
2490 AA Den Haag

T 070 379 8400 (algemeen)
F 070 379 8455 (algemeen)

info@sodm.nl

www.sodm.nl

Behandeld door

5.1.2.e

T 5.1.2.e

Ons kenmerk

41183061

Uw kenmerk

Datum 11 januari 2024

Betreft Onderscheid verduurzamingsmaatregelen van de versterking

Hooggeachte heer Vijlbrief,

Recent heb ik de ontwerp programma's van aanpak voor 2024 van de gemeenten Eemsdelta, Het Hogeland, Groningen, Oldambt en Midden-Groningen ontvangen en beoordeeld vanuit mijn wettelijke taak op grond van de Tijdelijke Wet Groningen.¹ Voor alle gemeenten heb ik een advies afgegeven tot vaststelling van de programma's van aanpak, soms met enkele kanttekeningen.

Bijlage(n)

In de ontwerp programma's van aanpak en tijdens gesprekken met bestuurders geven gemeentes aan dat het meenemen van verduurzaming in de versterkingsoperatie op gespannen voet staat met het spoedig uitvoeren van de versterkingsopgave door de Nationaal Coördinator Groningen (hierna: NCG) en daarmee het zo spoedig mogelijk voldoende veilig maken van het aardbevingsgebied.

In deze brief adviseer ik u op grond van mijn beoordeling van de programma's van aanpak van de aardbevingsgemeenten over verduurzaming in relatie tot de versterkingsoperatie.

Geef prioriteit aan veiligheid

SodM ziet toe op de veiligheid in het aardbevingsgebied. Het begrip veiligheid dat SodM hanteert volgt uit de Mijnbouwwet. Het betreft bouwveiligheid, schade en gezondheid.²

Gebouwveiligheid is een belangrijk doel van de versterkingsopgave. Een gebouw dat voldoet aan de veiligheidsnorm zorgt ervoor dat de kans op overlijden in het aardbevingsgebied niet hoger is dan in de rest van Nederland. Als de versterking voortvarend wordt uitgevoerd, dan heeft dit ook positieve effecten op de gezondheid van de mensen in het aardbevingsgebied. Het maakt een einde aan het lange wachten, de onzekerheid over hun huis en de stress die daarmee gepaard gaat. Om de veiligheid van inwoners in het aardbevingsgebied te borgen, is snelheid brengen en houden in de versterkingsopgave noodzaak.

¹ Zie Bijlage 1 voor meer informatie over het instrument programma's van aanpak en de rol van de inspecteur-generaal der mijnen bij het adviseren over de programma's van aanpak.

² Zie ook de [Voortgang van de versterkingsopgave en afbouw van de gaswinning \('22-'23\) – jaarlijks voortgangsverslag van het SodM](#) voor meer informatie over de uitleg van het begrip 'veiligheid', p. 8.

Het zo spoedig mogelijk afronden van de versterking, uiterlijk in 2028 en voor sommige gemeenten in 2026 of 2027, heeft daarom in het huidige kabinetsbeleid prioriteit.³ Ik onderstreep het belang om de versterkingsopgave uiterlijk in 2028 af te ronden om zo de veiligheid van de inwoners van Groningen te borgen.

Verduurzaming is geen vraagstuk van veiligheid. Verduurzaming kan wel in (middel)zware versterkingen worden meegenomen – onder voorwaarde dat deze geen significante vertraging oplevert – om bewoners zo min mogelijk te belasten. Verduurzaming mag niet ten koste gaan van veiligheid.

Gelet op het voorgaande, ben ik van oordeel dat verduurzaming niet ten koste mag gaan van de snelheid van de versterkingsopgave. Ik licht nader toe hoe dit onderscheid vanuit het oogpunt van veiligheid kan worden toegepast in de uitvoering van de verduurzamingsmaatregelen en het afronden van de versterkingsoperatie.

Verduurzaming

Het is voor bewoners wenselijk dat bij de versterking zoveel mogelijk gelijktijdig met het versterken ook een woning wordt verduurzaamd. En dat – voor zover mogelijk – de straat, het dorp of de wijk hierbij gelijktijdig wordt opgepakt. De NCG neemt nu zware en middelzware verduurzamingsmaatregelen al mee in de versterking onder voorwaarde dat dit geen significante vertraging oplevert. Dit conform haar Meerjaren Versterkingsplan (hierna: MJVP). Bij lichtere versterkingsmaatregelen neemt de NCG de verduurzaming niet mee omdat er dan wel significante vertraging optreedt. Hierover heeft u recent de Kamer al geïnformeerd.⁴

Bij de verduurzaming van gebouwen die slechts licht moeten worden versterkt heeft verduurzaming wel significant nadelige gevolgen voor de doorlooptijden. Daarom moet deze verduurzaming gescheiden blijven van de huidige taken van de NCG, opdat de verduurzaming niet ten koste gaat van de veiligheid. Er zijn immers nog altijd vele mensen die wachten op de versterking van hun huis (in oktober 2023 waren dat zo'n 12.000 adressen volgens de gegevens van de NCG⁵). Een deel van die mensen wacht al een groot aantal jaren op de versterking van hun huis en sommigen daarvan ondervinden nadelige gevolgen voor hun gezondheid.

Gezien de beperkte capaciteit van de NCG, gaat het verduurzamen van deze woningen ten koste van bewoners die nog steeds wachten op versterking. Dat is vanuit veiligheid een zeer onwenselijke situatie. Dat kan dus betekenen dat een huis eerst moet worden versterkt en later verduurzaamd, of dat de (middel)zware versterking wel wordt uitgevoerd tijdens de versterking maar de lichte versterking nog niet.

³ Het kabinet heeft zich in april 2023 nogmaals geëngaat aan de deadline van 2028 als uitgangspunt voor de afronding van de versterking. Zie: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, [Nij begun: op weg naar erkenning, herstel en perspectief](#), d.d. 25 april 2023, p. 20. Maatregel 28 luidt: "Woningen die nog versterkt moeten worden aardgasvrij(-gereed) maken".

⁴ Kamerbrief, 12 oktober 2023, [alternatieven voor isoleren in Groningen](#), kenmerk: PDGGO-DVPG / 38014139.

⁵ SodM verwacht dat hier nog duizenden adressen kunnen bijkomen in verband met beoordelingen die nog niet afgerond zijn. Uit de geplande en gerealiseerde gegevens in het MJVP (oktober 2023) moeten er nog ruim 13.500 adressen worden versterkt.

Ik kan mij voorstellen dat dit voor bewoners een onwenselijke situatie is, maar ik stel de veiligheid van de te versterken huizen boven het uitvoeren van de verduurzaming.

Uiteraard staat het gemeenten vrij om andere activiteiten (zoals verbetering van de ruimtelijke kwaliteit) te organiseren en te ontplooiën binnen de gebiedsgerichte werkwijze van de versterking die in het lokale programma van aanpak beschreven is. Dat betekent dus dat er naast de versterkingsopgave – en dus niet als onderdeel van – ruimte bestaat voor verduurzaming of andere wensen, zolang het de NCG niet significant vertraagt bij de uitvoering van de versterking. Daarbij valt te denken aan de uitwerking van maatregel 29 uit de kabinetsreactie 'Nij begun'⁶.

Uit de praktijk blijkt dat er op dit moment zo'n 300 adressen stilliggen in afwachting van duidelijkheid over het al dan niet meenemen van verduurzaming in de versterking van hun woning. Sommige bewoners die wij gesproken hebben, geven aan bang te zijn dat als het huis eenmaal is versterkt, de overheid zal afzien van verduurzaming of deze op de lange baan zal schuiven. Voor onder andere de voortgang van de versterkingsopgave en het voorkomen van stress bij bewoners door onduidelijkheden rondom verduurzaming, is het belangrijk dat bewoners in het aardbevingsgebied inzicht krijgen in en duidelijkheid krijgen over in de keuzes die de regering maakt ten aanzien van verduurzaming van huizen die wel of niet onder het huidige beleid door de NCG worden verduurzaamd. Ik adviseer u dan ook om zo spoedig mogelijk, voor de huizen die niet door de NCG onder het huidige beleid worden verduurzaamd, beleid op te stellen dat hier nadere invulling aan geeft. Daarbij moeten vragen worden beantwoord als 'wie voert de verduurzaming die niet samenloopt met de versterking uit?', 'wanneer is welke bewoner aan de beurt voor verduurzaming?' en 'welke verduurzamingsmaatregelen worden per adres uitgevoerd?'. Daarnaast adviseer ik u om – na het opstellen van dit beleid – direct met bewoners hierover te communiceren. Daarbij zou ook aandacht moeten worden besteed aan het communiceren over huizen die wel met de NCG worden meegenomen in de verduurzaming. Deze duidelijkheid geeft bewoners inzicht en zekerheid. Dit kan bewoners motiveren de versterking alsnog zo spoedig mogelijk door te laten gaan.

Uit het voorgaande volgt dat duidelijkheid over de verduurzamingsopgave voor de gebouwen in het aardbevingsgebied de gemeenten helpt in de planvorming, en de NCG helpt in de communicatie en afstemming met de bewoners en eigenaren. Dat draagt dat positief bij aan de voortgang van de versterkingsopgave, wat cruciaal is.

⁶ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, [Nij begun: op weg naar erkenning, herstellen perspectief](#), d.d. 25 april 2023, p. 20. Maatregel 29 luidt: "Verduurzamingsstimulering voor woningen in Groningen en Noord-Drenthe".

Versnelling versterkingsopgave blijft uit

Sinds 2019 adviseert SodM in haar jaarlijkse voortgangsrapportages om een versnelling aan te brengen in de versterkingsoperatie door de situatie als een crisis aan te pakken en heeft SodM daartoe aanbevelingen gedaan. In 2022 introduceerde u de dorpenaanpak om de benodigde versnelling te realiseren.⁷ Ook de NCG gaf in het MJVP aan dat er vanaf 2022 een versnelling nodig was om zo de versterkingsopgave in 2028 af te kunnen ronden.

In de voortgangsrapportage van 2022-2023 stelde SodM echter vast dat de geplande versnelling nog niet zichtbaar was, en dat het tempo van de NCG fors omhoog moet om de versterkingsoperatie in 2028 af te kunnen ronden.⁸

Verder ziet SodM dat de NCG de planning in het MJVP enkele keren per jaar aanpast op de daadwerkelijk behaalde voortgang. Dit MJVP beoordeelt SodM frequent, zo ook in de ontwerp programma's van aanpak. Uit onze bevindingen in het kader van de advisering over de ontwerp programma's van aanpak blijkt wederom dat de geplande versnelling achterblijft en in de tijd naar achteren is verschoven.

In het MJVP worden in de aankomende jaren steeds grotere aantallen adressen per jaar gepland die moeten worden versterkt om de deadline van 2028 te halen. Uit analyses van SodM blijkt echter dat het geplande totale aantal te versterken adressen in de afgelopen jaren niet is gehaald (en naar verwachting ook niet wordt gehaald in 2023) terwijl het aantal te versterken gebouwen is gestegen. De door u aan de NCG opgelegde minimale doelstellingen voor 2023 worden wellicht wel gehaald (bijvoorbeeld voor het aantal van 1.100 in 2023 te versterken adressen), maar liggen ruim onder de in het MJVP van april 2023 nog geplande 1.470 adressen. In oktober 2023 is dit aantal in het MJVP verder naar beneden bijgesteld tot zo'n 1.200 adressen in 2023. Bij de beoordeling van het MJVP in het eerste kwartaal van 2023 ziet SodM dat deze geplande aantallen adressen niet is gehaald en concludeert SodM dat voor komend jaar een toename met een factor twee en de daarop volgende jaren een factor drie voor het aantal te versterken adressen zichtbaar moet worden.⁹

De NCG moet dus zelfs bij de huidige opdracht al alles op alles zetten om haar doelen te bereiken. In de voortgangsrapportage 2023-2024 zal SodM hier nader bij stilstaan.

⁷ Brief van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, [dorpenaanpak](#), kenmerk: 2020-22211064, 17 mei 2022.

⁸ SodM, [Voortgang van de versterkingsopgave en afbouw van de gaswinning \('22-'23\) – jaarlijks voortgangsverslag van het SodM](#), p. 34.

⁹ Voor een nadere toelichting op de wijze van berekening, zie [Beoordeling Meerjaren Versterkingsplan 2023](#), SodM, 31 mei 2023, p. 21-22.

Resumerend:

Bewoners in Groningen hebben recht op een huis dat zo snel mogelijk veilig is. Een ingrijpende aanpassing van de opgave van de NCG om andere redenen dan de veiligheid moet in deze fase voorkomen worden. De voortgang van de versterking en daarmee de veiligheid is gebaat bij stabiele kaders. Bij het uitvoeren van de versterkingsopgave blijft veiligheid het leidende principe en daar moet prioriteit aan worden gegeven. Snelheid (en daarmee tijdigheid) is vanuit het oogpunt van de veiligheid essentieel.

In dat verband adviseer ik u om :

1. De verduurzaming van gebouwen die middelzwaar of zwaar moeten worden versterkt mee te nemen in de versterking onder de voorwaarde dat dit geen significante vertraging oplevert;
2. de verduurzaming van gebouwen die slechts licht moeten worden versterkt en waarbij verduurzaming significante nadelige gevolgen heeft voor de doorlooptijden, gescheiden te houden van de huidige taken van de NCG; en
3. bewoners snel duidelijkheid te geven over de keuzes die worden gemaakt ten aanzien van verduurzaming van huizen die niet door de NCG onder het huidige beleid worden verduurzaamd. Bewoners hebben er recht op om te weten wanneer en op welke wijze de overheid haar belofte van verduurzaming gaat waarmaken.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

ir. T.F. Kockelkoren, MBA
inspecteur-generaal der mijnen